

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента кафедри цивільного та трудового права Мачуської Ірини Борисівни на дисертацію Майданевича Григорія Анатолійовича «Адміністративна відповідальність за незаконне використання природних ресурсів», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. На сьогоднішній день однією з найбільших гострих і складних проблем є раціональне використання, відтворення та охорона природних ресурсів від забруднення, деградації та виснаження. Раціональне природокористування та охоронна довілля потребує комплексного підходу, який передбачає систему різних форм впливу на природокористувачів, що залежить від характеру виробництва, ресурсів підприємств, галузі та елементів природного середовища, в якому вони функціонують. Тому, пошук шляхів покращення природокористуванням є актуальним завданням.

Вирішення проблеми щодо охорони природних ресурсів можливе лише за умови об'єднання зусиль міжнародного співтовариства, коли охорона навколишнього природного середовища стане однією з найважливіших функції усіх без винятку країн.

Удосконалення адміністративної відповідальності юридичних осіб за порушення законодавства у сфері незаконного використання природних ресурсів буде вагомим чинником підвищення ефективності правового регулювання у сфері раціонального використання національних природних ресурсів.

В дисертаційному дослідженні Майданевича Г. А. висвітлені питання, що стосуються сутності поняття природних ресурсів України, виокремлені органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання та охорони природних ресурсів, проаналізовано зміст, основні ознаки та підстави адміністративної

відповідальності за порушення законодавства у сфері охорони природних ресурсів, надана характеристика суб'єктів адміністративної відповідальності у сфері незаконного використання природних ресурсів, проаналізовано правовий статус посадових осіб, а також, фізичних осіб – підприємців як суб'єктів адміністративної відповідальності у сфері незаконного використання природних ресурсів, досліджено особливості інституту адміністративної відповідальності юридичних осіб у сфері незаконного використання природних ресурсів та зарубіжний досвід адміністративної відповідальності юридичних осіб у сфері охорони природних ресурсів

Водночас, сьогодні відсутні комплексні дослідження, що стосуються адміністративної відповідальності за незаконне використання природних ресурсів. Існуючі монографічні дослідження приділяють зазначеній проблематиці недостатньо уваги, наукові ж праці ці питання розглядають фрагментарно. У науці адміністративного права комплексний аналіз адміністративної відповідальності за незаконне використання природних ресурсів практично залишився поза увагою.

Таким чином, на сьогодні дисертаційне дослідження Майданевича Г. А. є першим в сучасній адміністративно-правовій науці ґрунтовним та фундаментальним аналізом адміністративної відповідальності за незаконне використання природних ресурсів. Зміст дисертації свідчить, що її основоположною базою стали праці із загальної проблематики адміністративного права, а також дослідження науковців з теорії держави та права, конституційного, земельного, екологічного права.

З огляду на викладене, а також зважаючи на відсутність комплексних монографічних наукових праць із досліджуваної проблематики в науці адміністративного права, необхідність реформування діючого законодавства у цій сфері та активізації відповідної законопроектної роботи, тема дисертаційного дослідження Майданевича Г. А. є актуальною та своєчасною.

Достовірність та об'єктивність результатів, отриманих дисертантом, забезпечується: застосуванням сучасних методів правових досліджень,

зокрема таких, як діалектичний, формально-юридичний, системний, структурно-функціональний, а також, методи аналізу, синтезу, правового прогнозування, документального аналізу, порівняльно-правовий, моделювання та аксіоматичний метод.

Слід віддати належне і спробі Майданевича Г. А. працювати на різних рівнях наукового дослідження – від фундаментального до науково-прикладного. Кількість та якість використаних матеріалів, ґрунтовність їх аналізу, створює передумови для забезпечення достатнього рівня достовірності та обґрунтованості дисертаційної роботи.

Робота відповідає всім формально визначеним вимогам. Структура дисертації є цілком логічною й відповідає обраній темі дослідження. Відповідно до цілей, завдань, об'єкта і предмета дослідження, робота складається зі вступу, трьох розділів (що об'єднують 8 підрозділів), висновками до них, загальних висновків та списку використаних джерел.

Так, у **вступі** обґрунтовується актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначається об'єкт і предмет дослідження, його методологічна основа, наукова новизна, теоретичне і практичне значення отриманих результатів.

Тому результатам дисертаційного дослідження Майданевича Г. А. притаманний належний рівень наукової новизни. Положення з різним ступенем наукової новизни містяться у всіх трьох розділах дисертації.

У **першому розділі** розкрито питання, що стосуються загальнотеоретичних положень адміністративно-правової охорони природних ресурсів. Зокрема, в даному підрозділі розкриті питання: поняття природних ресурсів України, проаналізована система органів виконавчої влади як суб'єктів адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання та охорони природних ресурсів, проаналізовано зміст, основні ознаки та підстави адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері охорони природних ресурсів.

Слушною вбачається думка автора, що адміністративно-правові заходи

охорони природи за своїм змістом суттєво відрізняються від інших правових заходів.

Автором підкреслюється особливе значення інституту державного контролю (нагляду) у сфері використання та охорони природних ресурсів. У цьому контексті, цікавою видається точка зору автора, щодо запропонованого ним власного визначення «державного нагляду (контролю) у сфері використання та охорони природних ресурсів», під яким автор розуміє діяльність уповноважених суб'єктів публічної адміністрації, які в межах повноважень, передбачених нормативно-правовими актами, здійснюють виявлення порушень та запобігають порушенням вимог природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання.

Заслуговує на увагу, проведену автором роботи систематизацію суб'єктів адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання та охорони природних ресурсів та здійснення їх групування в залежності від їх функціонального наповнення.

Автором запропоновано визначення поняття «адміністративна відповідальність за незаконне використання природних ресурсів».

Другий розділ роботи присвячений дослідженню складу суб'єктів адміністративних деліктів у сфері використання та охорони природних ресурсів

Достатньо уваги автор приділяє аналізу нормативно-правового регулювання діяльності суб'єктів публічного управління у сфері використання та охорони природних ресурсів.

Автором здійснено аналіз правового статусу фізичних осіб – підприємців. Слушною видається думка автора щодо відсутність прямої вказівки у нормах статей КУпАП на фізичну особу – підприємця, яка є суб'єктом конкретного правопорушення, що може призвести до неможливості застосування адміністративного стягнення до особи, яка є суб'єктом адміністративного правопорушення.

Третій розділ присвячений напрямам удосконалення адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері використання та охорони природних ресурсів.

Цілком логічними в контексті досліджуваної теми виглядають положення дисертації, щодо проблем інституту адміністративної відповідальності юридичних осіб за незаконне використання природних ресурсів.

Слушним є і зауваження дисертанта про те, що інститут адміністративної відповідальності юридичних осіб у сфері використання та охорони природних ресурсів не лише має повне право на існування, а є і поштовхом для подальшого вдосконалення захисту правовідносин. Автором доведено, що юридичні особи є повноправними суб'єктами правовідносин у сфері використання та охорони природних ресурсів, вони можуть вчиняти різні протиправні дії чи бездіяльність, які посягають на суспільні відносини у сфері охорони природних ресурсів.

В умовах активізації в Україні реформаційних процесів в адміністративно-деліктній нормотворчій сфері, обгрунтованою видається позиція дисертанта щодо необхідності удосконалення інституту адміністративної відповідальності юридичних осіб у сфері охорони природних ресурсів з урахуванням зарубіжного досвіду.

Автором обгрунтована доцільність запровадження досвіду європейських держав (Чехії, Польщі) щодо адміністративної відповідальності юридичних осіб, у тому числі у сфері охорони природних ресурсів.

Заслуговує на увагу положення дисертації, щодо необхідності вдосконалення адміністративно-деліктного законодавства, що передбачає ухвалення нового кодифікованого акту, який спроможний врегулювати відносини адміністративної відповідальності юридичних осіб.

Наукове та практичне значення представленої дисертації полягає в тому, що викладені в ній висновки та пропозиції можуть бути використані у законотворчому процесі та практичній діяльності.

Повнота викладення матеріалів у публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні теоретичні положення і висновки дослідження викладено у 11 публікаціях, у т.ч. у 6 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку, 1 – у зарубіжному науковому виданні, та 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Основні положення, висновки й рекомендації, що містяться у дисертації, повністю відображено в авторефераті.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. В цілому, позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Майданевича Г.А., необхідно вказати на наявність певних недостатньо аргументованих положень, дискусійних моментів, які мають своїм наслідком **такі зауваження.**

1. На сторінці 30 дисертації, автор у контексті дослідження правового регулювання охорони природних ресурсів, вказує положення Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», водночас, залишає поза увагою положення Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

2. На сторінці 61 дисертації, автор вказує на необхідність отримання висновків екологічної експертизи, яка є одним із найважливіших адміністративно-правових засобів впливу органів державного управління в екологічній сфері. Водночас, дисертант залишив поза межами дослідження інституту оцінки впливу на довкілля, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

3. На сторінці 189-190 дисертації, автор наполягає на необхідності прийняття концептуально нового кодифікованого акту, покликаного на вдосконалення існуючих адміністративно-деліктних відносин, у той же час, автор не наводить назву відповідного нормативно-правового акту та його орієнтовну структуру.

Разом з тим, наведені зауваження жодним чином не впливають на

загальне позитивне враження від рецензованої роботи. Вони мають на меті лише акцентувати увагу Майданевича Григорія Анатолійовича на окремих її дискусійних моментах.

ВИСНОВОК

Дисертаційне дослідження «Адміністративна відповідальність за незаконне використання природних ресурсів» є самостійною завершеною науково-дослідною працею, у якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що вирішують важливе для науки адміністративного права питання – теоретичні та практичні аспекти адміністративної відповідальності за незаконне використання природних ресурсів, а також рекомендації щодо удосконалення нормативних засад такого регулювання.

Дисертація відповідає вимогам, що пред'являються до відповідного різновиду наукових робіт у положеннях Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор – **Майданевич Григорій Анатолійович** – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільного та трудового права

«Юридичний інститут ДВНЗ

**«Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»**

І.Б. Мачуська

